

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Synopsis Annalium Societatis Jesu In Lusitania

Francus, Antonius

Augustæ-Vindelicorum, M. DCC XXVI.

Annus 1559. Soc. 20.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72313](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72313)

Annus 1559. Soc. 20.

Ingressi So-
cietatem.

1. **C**revit Societas non paucis suppetiis recens adjunctis. Præcipui fuere Michaël Gomeſius, qui obiit in officio charitatis. Amator Rebellus Magister Sebastiani Regis in characteribus legendis, ac formandis. Petrus Mascarenus Convictor nostri Collegii adolescens nobilitatis prima. Alvarus Pacieus Juris Pontificii Doctor. Emmanuel Alvarus Coadjutor martyr in itinere Brasílico. Petrus Paulus Ferrerius, & Fernandus Peresius sacerdotes, & Theologici Doctores, M. Avilæ discipuli, missi à S. Francisco Borgia, ut scientias in nova Eboresni Academia profiterentur.

Missiones.

2. E Collegio Conimbricensi multi Evangelici prædicatores in diversas missi regiones ad excolendos populos. Duo in montem majorem novum, id petente Cardinali Henrico. Unus fuit Franciscus Adornus Italus Conimbricæ in Societatem cooptatus, strenuè rem agebat; cum in Italiam à P. N. vocatus, multum splenduit apud Italos. Georgius Serranus, & Fernandus Pradus, postulante Antonio Ludovici Principis filio, ipsum comitati lustrantem suum Cratensem Melitenſis Ordinis Prioratum. Antonii mens erat societati Collegium Crati fundare: jam Præpositus Generalis oblatam foundationem acceptaverat. Duobus commendatum, cernerent locum construendo ædificio, ac referrent de cæteris in rem facturis. Omnibus maturè perpensis, destitum à tali fundatione.

Turrianus
effugit infulas
Bracharenſes.

3. Vacante Bracharenſi diœcesi, nitebatur Regina nostrum Michaëlem Turrianum ad eas infulas promovere. Memor ille cum religiosæ humilitatis, tum voti sui, ab ea sententia Reginam, cui erat à confessionibus, dimovet, suadetque, ut eâ dignitate exornaret Ludovicum Granatensem: at Ludovicus non inferiori demissione se subtrahens honori, inculcat Bartholomæum de Martyribus virum omni commendatione majorem; cujus virtus Provincialis PP. Prædicatorum præcepto cogenda fuit. Igitur Bartholomæus nostri Ordinis studiosissimus, antequam iniret possessionem, rogavit, Bracharam aliquos præmitti, qui diœcesim excolerent. Ivère Melchior Cota, ac Didacus Pirius sacerdotes, & Gregorius Mata non sacerdos. Laborantium industriis respondit copiosus proventus. Multam inde cepit latitiam novus Præsul, cujus erat mens ædificare Collegium, unde universæ diœcesis bono consuleretur.

Missio Bra-
charæ.

4. Cum post Regis mortem lentissimè surgeret opus Professæ domus, Regina sui conjugis serenissimi glor. mem. erga Societatem nostram æmulata munificentiam, concessit, ut Patres aliquas merces Indicas conveyi curarent sine portoriis, & vestigali regio, & lucro ex ipsis dividendis promoverent templi, ac domus opera. Simili liberalitate non semel usi Reges, donantes vecturæ, & regii vestigialis pretia. Verum cum postea visum sit latere speciem mercaturæ; censuerunt honestius nostri homines, eas immunitates vendere alicui mercatorum.

Reginæ libe-
ralitas in do-
mum profes-
sam.Gonsalvius
fit Regis Ma-
gister, &
Confessarius.

5. Cum Rex Joannes morti vicinus Reginæ mandasset, ut Ludovicus Gonsalvius Magister esset, ac Confessarius Sebastiani nepotis sui, litteras illa dedit ad Laynium, quibus in Lusitaniam mitti petit Ludovicum. Cum respondisset, Ludovicum ab Comitibus Generalibus electum, & idcirco exquirendas prius Provincialium sententias; putavit Regina conditum in responso artificium. Idcirco de novo institit, ac Laurentio Piriò Tavoræ, quem Romam Legatum mittebat, dat in mandatis, enixè desudet in obtinendo Ludovici reditu. Omnibus Provincialibus visum est, sine mora optimæ Reginæ parendum votis. Laynius Gonsalvium monitis prudentissimis instruit, quæ servare deberet cum in Regis institutione, tum circa seipsum, ne in tanti honoris gradu sui obliviscatur. Eximit à subjectione cujuscunque superioris præter Generalem, dummodo nunquam habitet extra domum societatis.

6. Novit

6. Novit bene Ludovicus, quantum suis humeris onus sit impositum. Sperabat facturus præsens, quæ absens nequiret; ea nempe à se proponenda rationum momenta, quibus Regina mutaret sententiam. Verùm egregiè delusus est. Quamvis illius rationibus accreverit afflicta in Lusitania valetudo, oculorumque debilitas, nihil satis fuit, ut Regina, & Cardinalis aures excusationi præberent, causantes præter alia demortui Regis voluntatem.

7. Ad Brasiliam cum Episcopo Leitamo navem conscendere septem de nostris. Joannes Mellus, & Joannes Dicius sacerdotes. Dicius natione Belgæ ^{Profecti ad Brasiliam.} infalubrem expertus Brasiliam, ad Lusitaniam rediit. Quinque initiati non erant; ex eis tres, quod suæ vocationi non satisfecerint, à Societate repulsi.

8. Magnus splendor societati, & ejus scholis accessit erectione Eborensis ^{Erigitur Academia Ebo-} Academia. Henricus Collegii Fundator id opus secum ab aliquot annis fuerat meditatus. Nihil tamen potuit ad exitus operatos deducere, vivo Joanne Conimbricensis Academiae Fundatore. Aegrè adeptus est, Eboræ tradi Philosophiam. Rege mortuo, disflati obices. Locò Sebastiani Regina cum Henrico rem communem administrante, cuncta fuere plana, nec mutire ausa Conimbricensis Academia. Exoratus Paulus IV. Pont. Max. 8. Septembris anni 1558. suum diploma jussit expediri, quo concessit facultatem Eborensis instituendi ^{rensis.} Academia, ibique docendi scientias, exceptâ medicinâ, Jure civili, & Canonici Juris eâ parte, quæ pertinet ad forum contentiosum. Datur facultas creandi artium Magistros, ac Theologiæ Doctores, & in Jure Canonico, seu Pontificio.

9. Hoc verò anno Aprilis die 26. Pontifex idem aliud expedivit diploma, quo hujusmodi Academia exornat, ac roborat eisdem immunitatibus, ac privilegiis, quibus gaudet Christiani orbis Academia. Quod Serenissimus Fundator esset occupatus negotiis regni Ulyssipone, suas partes commisit Emmanueli de Sanctis Targensi Episcopo, ut ipse Academiam erigeret, ac Societati traderet. Scripsit Capitulo, & Senatui, ut interessent. Adfuit Michaël Turrianus Provincialis.

10. Solemnitati constituta prima Novembris dies. Matutinis horis Capitulum, ac Senatus ordinatâ majestatis plenâ supplicatione, veniunt in nostrum templum. Initio concionem habuit Georgius Serranus, futurus Theologiæ primarius Professor, & Cancellarius, exposuit operis utilitates. Mox Episcopus apparatu magno sacrum fecit. Quo finito, Simon Vieira Rhetoricæ Magister Latinâ oratione scientiarum laudavit dignitatem, & Fundatoris sanctissimam intentionem.

11. Protinus altâ voce promulgatum diploma erectionis, & immunitatum. Secundum hanc lectionem Episcopus nomine Cardinalis Academiam tradit Societati, acceptatque Provincialis. His ritè peractis, Episcopus, & Canonici hymnum *Te DEUM* concinunt in gratiarum actionem. Pomeridianis horis theatro data tragædia de Saule Rege. Trinâ sequenti nocte equites per urbem variis lætitiæ artificii discurrere, cuncto populo novâ suæ civitatis gloriâ inundante.

12. Per eos dies Eboram accesserat Româ veniens Ludovicus Gonsalvius, tertianâ correptus in itinere, subsistere cogitur ad valetudinem curandam. Scripsit ad Cardinalem memorans pompam initæ possessionis, & communem urbis plausum. Simul refert Franciscum Borgiam, cum ipse transit Castellâ, iter parare Montiliam 40. leucis Eboræ distantem. Per id tempus Borgia furentibus procellis jactabatur, quas in ejus vita refert noster Alvarus Cienuegos. Igitur 9. Novembris Infans Cardinalis cursorem expedit ad Borgiam, significatque, rem sibi gratissimam facturum, si veniat Eboram, ac suam lustret erectam de novo Academiam. Simul rogat aliquot sapientes mitti Theologiam profefuros. Missi, quos jam suprà retuli, adfuitque ipse Borgia 15. Decembris, affectus valetudine.

Antonius Franco.

H

13. Con-

Cathedræ
Academicæ.

13. Constat Academia facultatibus, quæ possint optimum formare Ecclesiæ Ministrum: is enim fuit præcipuus Fundatoris scopus. Numerat Sacræ Theologiæ Professores quatuor, præter duos extra ordinem. Horum unus exponit divinam scripturam. Philosophiæ gymnasia quatuor. Moralis doctrinæ duo. Rhetoricæ, Humanitatis, & Grammaticæ octo, cum duobus elementaribus. Anno 1705, addita est cathedra publica Mathesis, ut fieret omnibus communis, quæ solum pro nostris intra domesticos parietes explicabatur.

Prærogativæ
Rectoris,

14. Leo Henriquius Collegii Rector primus rexit Academiam, quam gubernat cum per P. Cancellarium, & Præfectum nostros, tum per sæculares ministros, quibus præbet ea munia. Præter nostrum Collegium, quod plerumq; alit 150. Religiosos, & amplius, ac Academiam, regit duo Collegia Sæcularium, alterum dictum à purificatione Theologorum per Pro-Rectorem nostrum, alterum Convictorium per Presbyterum sæcularem. Porro dominus est Montis Agrati, cui præficit omnes Ministros, per quos jus, fæsq; administratur. Amplitudo, majestas, & ornatus Atrii Academici tantus est, ut nihil sit spectabilius in tota urbe. Columnis marmoreis, & statutis, ac fonte perenni ex marmore cum statua sapientiæ, asarotis circumquaque parietem vestientibus, & aula primaria cultissimè depicta mirum in modum oculos invitat, & moratur.

Aliquot Pro-
fessores Ebo-
rensis Acade-
miæ,

15. Quàm egregiis hæcenus sapientiæ luminibus splenduerit Ebovensis Academia, satis produnt Petrus Fonseca, Ludovicus Molina, Fernandus Rebelus, Christophorus Gilius, Sebastianus Coutus, Franciscus Pinerius, Sebastianus Abreus, Franciscus Soarius Lusitanus, Benedictus Pereira, Franciscus Leitatus, Emmanuel Correa, Baptista Fragosus, Sebastianus Barradas, Blasius Viegas, Franciscus Mendosâ, Benedictus Fernandus. His adjungendi Alphonsus Mendes Æthiopiæ Patriarcha, Apollinaris Almeida Episcopus & martyr, Petrus Martinus, & Ludovicus Cerqueira Japonenses Episcopi. Nec parùm gloriæ huic accedit Academiæ, quod in ea sit exornatus Doctoris gradu Franciscus Suarez Granatensis, nostræ Societatis sidus primæ magnitudinis.

De Cathedris
Juris Cano-
nici,

16. Fama est Serenissimum Fundatorem cogitasse de inducendis Cathedris Juris Pontificii: quod si fecisset, nihil plenius optari poterat ad Ecclesiæ Ministros numeris absolutos omnibus instituendos. Multa ille secum evoluit ad suam augendam Academiam; verum tanta supervenit negotiorum varietas, ut nequiverit omnia, quæ conceperat, in lucem prodere.

Augetur re-
ditus Ebo-
rensis Collegii.

17. Aprilis 15. Paulus IV. per diploma, flagitante Cardinali Henrico, ex horreo Ebovensium Archipræsulum applicavit nostro Collegio triginta modios magnos tritici, & hordei decem in perpetuum annis singulis, ac quingentos cruciatus, & partem duplicem reddituum paræciæ S. Marinae de Zezere. Quas donationes postea confirmarunt alii Pontifices.

Misso Bri-
gantii.

18. Brigantium ad fovendam conceptæ foundationis spem missi per adventum Domini Leonellus Lima, Dominicus Cardozus sacerdotes, & Garcia Larena non sacerdos, is, qui postea initiatus, sumpto Simonii cognomine, rem gessit egregiè in Angola. Morati sunt illic ad quadragesimam sequentis anni, magnis animarum emolumentis. Hospitati fuerunt in urbis nosocomio, victuque mendicato se aluerunt.

Annus 1560. Soc. 21.

Borgia Ulyf-
siphonem per-
git, & redit
Eboram.

Mense Januario, cum jam Borgia haberet confirmatam valetudinem, Eborâ Ulyfsiphonem contendit ad Reginam & Cardinalem, id expectantes, consulendos. Eum est comitatus Leo Henriquius Collegii moderator, solemnem professionem emissurus in templo domus professæ, quod factum purificatæ Virginis die festo, concionante ipsomet Borgia. Parùm Ulyfsiphone morati. Nam Borgia studio fugiendi curiæ strepitum, & Candidatorum importunas preces, ut suo patrocinio eorum negotiis faveret, se recepit Ebo-